

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนครอบครัวและส่วนสังคม ของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-6 มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2549 เป็นดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน สองในสามเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 18-25 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.00-3.83 มีรายรับต่อเดือนตั้งแต่ 2,000 - 15,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือมากที่สุด มีลำดับการเกิดส่วนใหญ่เป็นลูกคนโต ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ นิสิตที่เคยสูบบุหรี่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง นิสิตส่วนใหญ่เคยดื่มสุรา นิสิตที่เคยดื่มสุราเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย งานอดิเรกส่วนใหญ่เป็นการฟังเพลง ส่วนใหญ่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย

ข้อมูลส่วนครอบครัว พบว่า บิดา มารดาของนิสิตส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน ส่วนใหญ่อาชีพของบิดาและมารดาเป็นข้าราชการ รายได้รวมของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30,001-50,000 บาท การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ส่วนใหญ่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว คือ 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ การทะเลาะในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับเล็กน้อย ส่วนใหญ่คนในครอบครัวสามารถเป็นที่ปรึกษาเมื่อนิสิตมีเรื่องไม่สบายใจหรือมีปัญหา

ข้อมูลส่วนสังคม พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทจำนวน 1-3คน ส่วนใหญ่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาเมื่อนิสิตมีเรื่องไม่สบายใจหรือมีปัญหา ส่วนใหญ่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน คือ 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และส่วนใหญ่ไม่เคยทะเลาะกับเพื่อน นิสิตส่วนใหญ่ไม่เคยปรึกษาอาจารย์เมื่อนิสิตมีเรื่องไม่สบายใจหรือมีปัญหา เหตุผลที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ปรึกษาอาจารย์ คือ ปรึกษาผู้อื่นดีกว่า

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาคะแนนสุขภาพจิตของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-6 มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2549 พบว่า คะแนนสุขภาพจิตอยู่ระหว่าง 15-44 คะแนน ซึ่งการประเมินภาวะสุขภาพจิตจากการเทียบกับคะแนนที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานของคนทั่วไป พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นผู้มีภาวะสุขภาพจิตปกติเท่ากับคนทั่วไป โดย นิสิตชั้นปีที่ 1 มีคะแนนสุขภาพจิตสูงที่สุด ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 มีคะแนนสุขภาพจิตต่ำที่สุดและมีจำนวนคนที่ภาวะสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไปมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รายด้านของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-6 มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2549 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง สุข และองค์ประกอบย่อยด้านต่างๆอยู่ในช่วงคะแนนปกติ โดยนิสิตชั้นปีที่4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำที่สุด และนิสิตชั้นปีที่6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมของกลุ่มตัวแปรด้วย ANOVA และ t-test พบว่า นิสิตต่างชั้นปี นิสิตที่เคยสูบบุหรี่และไม่เคยสูบบุหรี่ นิสิตที่มีการอ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกและที่ไม่ได้อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก นิสิตที่มีการปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรกและไม่ได้ปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรก นิสิตที่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยและไม่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย นิสิตที่มีจำนวนเพื่อนสนิทต่างกัน นิสิตที่เคยทะเลาะกับเพื่อนและไม่เคยทะเลาะกับเพื่อน นิสิตที่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้และไม่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นิสิตชั้นพรีคลินิก (ชั้นปีที่ 1 , 2 และ 3) มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่า นิสิตชั้นคลินิก (ชั้นปีที่ 4 , 5 และ 6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่เคยสูบบุหรี่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่ไม่เคยสูบบุหรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่ไม่ได้อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่า นิสิตที่อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่ไม่ได้ปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรกมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่ปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่ไม่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่า นิสิตที่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่ไม่มีเพื่อนสนิทเลย มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่มีเพื่อนสนิทจำนวน 1-3 คน , 4-6 คน และ 7 คนขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

นิสิตที่เคยทะเลาะกับเพื่อนมากกว่า 7 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่ไม่เคยทะเลาะกับเพื่อน และนิสิตทะเลาะกับเพื่อน 1-3 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตที่ไม่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมกับอายุ รายรับต่อเดือน เกรดเฉลี่ยสะสม และคะแนนสุขภาพจิตของนิสิต โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า

คะแนนสุขภาพจิตของนิสิต มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน(ทางบวก)กับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอายุ รายรับต่อเดือนและเกรดเฉลี่ยสะสมพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม

ส่วนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมได้มากที่สุดคือ คะแนนสุขภาพจิต โดยมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้พบประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2549 ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านของ ชั้นปีที่ศึกษา การเคยสูบบุหรี่ การทำงานอดิเรก และการทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย ปัจจัยส่วนสังคมในด้านของ จำนวนเพื่อนสนิท การมีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจได้ การทะเลาะเบาะแว้งกับเพื่อนและภาวะสุขภาพจิต

ชั้นปีที่ศึกษา จากการศึกษาค้นคว้านิสิตต่างชั้นปีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของมนัสนันท์ หัตถศักดิ์⁽²⁶⁾ ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักศึกษาต่างชั้นปีมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่ต่างกัน ซึ่งอาจเกิดจากการที่การศึกษาดังกล่าวทำในนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ของคณะอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่นักศึกษาทันตแพทย์ จึงมีความขัดแย้งกับผลการศึกษาเพราะในนิสิตทันตแพทย์ มีรูปแบบการเรียนการสอนและภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากนิสิตคณะอื่นๆ จึงอาจทำให้ผลการศึกษาแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในเรื่องชั้นปีที่แยกตามรูปแบบการเรียน จะพบว่านิสิตชั้นพรีคลินิก (ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3) ซึ่งเป็นนิสิตที่ยังไม่ได้ทำการตรวจรักษาผู้ป่วยจริง มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่านิสิตชั้นคลินิก (ชั้นปีที่ 4, 5 และ 6) ซึ่งเป็นนิสิตที่ได้ทำการตรวจรักษาผู้ป่วยจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยพบว่านิสิตชั้นพรีคลินิกมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ด้านการควบคุมตนเอง การมีแรงจูงใจ การตัดสินใจ แก้ปัญหา สัมพันธภาพและความภูมิใจในตนเอง สูงกว่านิสิตชั้นคลินิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละชั้นปีพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงที่สุด รองลงมาคือนิสิตชั้นปีที่ 1, 2 ,3 และ 5 ตามลำดับ ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำที่สุด

ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับกรณีที่นิสิตในชั้นปีที่ 1 และ 2 นั้นเป็นนิสิตชั้นปีแรกๆ ซึ่งยังมีการเรียนไม่หนักมาก รายวิชาที่เรียนส่วนใหญ่ยังเป็นการเรียนที่นิสิตสามารถปรับตัวได้ต่อเนื่องจากชั้นมัธยมศึกษา เช่น วิชาพื้นฐานต่างๆ นิสิตมีการเรียนร่วมกับเพื่อนจากคณะต่างๆ ทำให้นิสิตมีการปฏิสัมพันธ์กับสังคมมากขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะทางสังคม ตารางเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 ไม่อึดแน่นจนเกินไปทำให้นิสิตมีเวลาที่จะผ่อนคลายหรือทำงานอดิเรกต่างๆ ได้ นอกจากนี้นิสิตยังได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น กิจกรรมรับน้องใหม่ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ทำให้นิสิตได้มีโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ตลอดจนพี่ๆ และอาจารย์ กิจกรรมต่างๆ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้ถึงความสามัคคี ความอดทน ความเอื้อเฟื้อ ความมีน้ำใจเป็นนัก

กีฬา เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการหล่อหลอมให้นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี และมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 อาจเนื่องจากนิสิตชั้นปีที่ 3 มีการเรียนที่หนักขึ้น โดยจะเริ่มมีการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องเฉพาะของทันตแพทย์ ซึ่งเป็นการเรียนที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ร่วมกัน ทำให้นิสิตต้องเริ่มปรับตัวกับการเรียนมากขึ้น นิสิตจึงอาจมีความเครียดเพิ่มขึ้นจากการต้องปรับตัวดังกล่าว อีกทั้งการที่ตารางเรียนแน่นมากขึ้น อาจทำให้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆของนิสิตลดลง เพราะนิสิตต้องใช้เวลานานในห้องเรียนเพื่อทำงานแลปต่อ เช่น ต้องเอาฟันปลอมกลับไปทำค่อที่หอหรือที่บ้านเพื่อให้มีงานส่งทันตามกำหนดเวลา

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตชั้นปีอื่นๆ อาจเนื่องจากการที่นิสิตชั้นปีที่ 4 เพิ่งเริ่มก้าวเข้าสู่การเรียนที่ต้องทำการตรวจรักษาทางทันตกรรมในผู้ป่วยจริง ซึ่งทำให้นิสิตต้องปรับตัวอย่างมาก โดยนิสิตที่ปรับตัวได้ไม่ดีก็จะมีปัญหาความเครียดมาก ทั้งเรื่องการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย การวางแผนการรักษา การปรับตัวกับอาจารย์ซึ่งจะต้องคอยตรวจเช็คงานตลอดทุกขั้นก่อนของการรักษา การจัดการเวลาในการนัดหมายผู้ป่วยและตารางเรียนของตนเอง เมื่อพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์รายด้านและองค์ประกอบย่อยพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง และความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขต่ำกว่าชั้นปีอื่น ซึ่งเป็นข้อพิจารณาที่น่าสนใจในการที่ต้องพัฒนาให้นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านเก่งและด้านสุขเพิ่มขึ้น เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง ประกอบด้วยการมีแรงจูงใจ การตัดสินใจแก้ปัญหา และสัมพันธภาพ หากนิสิตขาดแรงจูงใจ มีการตัดสินใจแก้ปัญหาไม่ดีและมีปัญหาเรื่องสัมพันธภาพ ย่อมส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของนิสิตทั้งในเรื่องการเรียน การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและอาจารย์ ตลอดจนจนถึงการปฏิสัมพันธ์กับคนไข้ นิสิตก็อาจเกิดอาการซึมเศร้า เบื่อหน่าย อ่อนล้าและท้อแท้ต่อการเรียนและอาจส่งผลให้ไม่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษาและไม่มีความสุขในชีวิตได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rhonda F. Brown และ Nicola S. Sschutte⁽¹⁷⁾ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความรู้สึกเหนื่อยล้าในนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยพบว่านักศึกษาที่มีความซึมเศร้าสูง ความวิตกกังวลสูง การมองด้านบวกต่ำ ความมั่นใจในตนเองต่ำ มีความเชื่อด้านสุขภาพไม่ดี และการสนับสนุนทางสังคมต่ำ จะมีความรู้สึกเหนื่อยล้าสูง และมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ซึ่งหากนิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งต่ำจะทำให้มีปัญหาในการรักษาผู้ป่วย เพราะการรักษาต้องอาศัยการมีแรงจูงใจที่อยากจะทำการรักษา การตัดสินใจแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ และการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ป่วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การรักษาประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wagner PJ และคณะ⁽¹⁸⁾ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของแพทย์กับความพึงพอใจของผู้ป่วย พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ มีความ

สัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของผู้ป่วย ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขประกอบด้วยความภูมิใจตนเอง ความพอใจในชีวิตและความสุขสงบทางใจ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บัณฑิตมีความมั่นคงทางใจ มีความสุขในการเรียน และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงต้องหาแนวทางในการช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้านเก่งและด้านสุขนี้ให้มากขึ้น

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 5 นั้นก็มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่าชั้นปีอื่นๆ (แต่สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 4) ซึ่งอาจเนื่องจากนิสิตชั้นปีนี้เริ่มปรับตัวในการเรียนได้มากขึ้น แต่ก็ยังมีความกดดันในเรื่องของการต้องทำการรักษาทางทันตกรรมในแต่ละแผนกให้ได้ครบตามเกณฑ์ปริมาณการรักษาที่อาจารย์ตั้งไว้และต้องให้ทันในเวลาที่กำหนด นิสิตบางคนมีปัญหาเรื่องการนัดหมายผู้ป่วย บางคนมีปัญหาเรื่องการสื่อสารกับผู้ป่วย หรือบางคนทำการรักษาไม่ทันตามเวลาที่กำหนด จึงเกิดความเครียดค่อนข้างมาก เนื่องจากกลัวว่าจะเรียนไม่จบ รวมทั้งการเรียนในชั้นปีนี้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนเดี่ยว ไม่ค่อยมีการเรียนแบบกลุ่ม ทำให้บัณฑิตไม่ค่อยได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆ และไม่ค่อยมีเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันเหมือนในชั้นปีแรกๆ ซึ่งก็ต้องหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้านเก่งและด้านสุขนี้ให้มากขึ้นเช่นเดียวกับนิสิตชั้นปีที่ 4 เพื่อให้บัณฑิตสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษา และมีความสุขในชีวิตต่อไป

ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 6 เป็นนิสิตที่มีวุฒิภาวะสูงกว่านิสิตปีอื่นๆ เนื่องจากสามารถปรับตัวผ่านความกดดัน ความเครียดต่างๆ จากการเรียน การสอบ และการรักษาผู้ป่วย อีกทั้งนิสิตยังมีเวลาว่างในการทำงานอดิเรกหรือพักผ่อนมากขึ้น ตลอดจนผ่านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมาแล้วถึงหกปี และนิสิตใกล้จะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า ซึ่งอาจทำให้นิสิตรู้สึกมีความผ่อนคลายและสุขใจมากกว่านิสิตชั้นปีอื่นๆ ซึ่งสุขภาพจิตที่ดีก็จะช่วยให้มีความมั่นคงทางอารมณ์และความสงบสุขด้วย ซึ่งก็สัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการที่นิสิตชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่านิสิตชั้นปีอื่นๆ

การเคยสูบบุหรี่ จากการศึกษาพบว่านิสิตที่เคยสูบบุหรี่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่านิสิตที่ไม่เคยสูบบุหรี่ การที่นิสิตเคยสูบบุหรี่อาจเนื่องจากเพราะเพื่อนชักชวน อยากลองหรืออาจใช้เป็นวิธีคลายเครียด ซึ่งล้วนแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจและการจัดการกับความเครียดที่ไม่ดี ซึ่งเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Allan K.H. Pau และคณะ⁽¹⁶⁾ ซึ่งศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับการจัดการกับความเครียดในนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรีในประเทศอังกฤษ โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาวิธีการจัดการกับความเครียดในนักศึกษาทันตแพทย์ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน พบว่านักศึกษากลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำใช้วิธีการแยกตัวจากสังคม การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ รวมทั้งการขับรถด้วยความเร็วสูง ในการจัดการกับความเครียดซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

การทำงานอดิเรก จากการศึกษาที่พบว่านิสิตที่มีการปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรกมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้มีการปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรก โดยจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ก็พบว่า การปลูกต้นไม้เป็นงานอดิเรกเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเกิดจากการปลูกต้นไม้หรือการอยู่กับธรรมชาติจะช่วยให้ระบบประสาทสงบลง เกิดสมาธิมากขึ้น ความตึงเครียดลดลง ทิคืออะไรได้ทะลุปรุโปร่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้มีจิตใจละเอียดอ่อน ซึ่งอุมาพร ตรังคสมบัติ⁽⁶⁾ กล่าวว่า การที่เด็กมีโอกาสดูอยู่กับธรรมชาติบ่อยๆ จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย รู้จักพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี รู้จักมองเห็นค่านิยมในสถานการณ์ที่แย่งและจะมีการปรับตัวดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jannette Haviland และคณะ⁽²⁹⁾ ที่ศึกษาพบว่าดอกไม้มีผลต่ออารมณ์ทางบวก ได้แก่ ความรู้สึกสบายใจ สบายใจ ความรู้สึกสงบและความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต

ส่วนการอ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก พบว่านิสิตที่อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก อาจเนื่องจากการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ต้องใช้สมาธิ ผู้ที่ชอบอ่านหนังสือส่วนใหญ่จะมีลักษณะความสุขุม มีสมาธิ ใจเย็น นอกจากนี้การอ่านหนังสือจะช่วยเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้อ่านในการรู้จักมุมมองของชีวิตใหม่ๆ โดยเฉพาะหนังสือแนวปรัชญาหรือศาสนาจะมีคำสอนที่ช่วยจรรโลงจิตใจให้ผู้อ่านเกิดความสงบสุขทางใจ เกิดสติรู้เท่าทันจิตใจของตนเอง ตลอดจนยังช่วยให้เกิดความรู้สึกลมตาดต่อเพื่อนร่วมโลกอีกด้วย ซึ่งลักษณะดังกล่าวล้วนเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาจทำให้ผู้ที่ชอบปลูกต้นไม้และอ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกมีความฉลาดทางอารมณ์สูง

การทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่านิสิตที่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่านิสิตที่ไม่เคยทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกให้นิสิตเกิดทักษะต่างๆ เช่น ทักษะทางสังคม การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เกิดความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา นอกจากนี้การทำกิจกรรม เช่น การออกค่ายอาสาช่วยให้นิสิตมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น เนื่องจากการมีเพื่อนต่างคณะ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ร่วมกัน การรู้จักเข้าใจและยอมรับความต่างระหว่างบุคคล รู้จักการประนีประนอม และการรู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่สัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นการทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยจะช่วยหล่อหลอมให้นิสิตซึมซับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปด้วยในตัว ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากกับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เพราะการที่นิสิตจะมุ่งแต่เรียนเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถทำให้นิสิตเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ นิสิตจะต้องมีทักษะทางสังคมต่างๆ และที่สำคัญคือต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในการที่จะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาวะแวดล้อมได้เป็นอย่างดี จึงจะสามารถเรียนและใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ ซึ่งสถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ที่สำคัญใน

การปลูกฝังและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ นิสิต นักศึกษา เพราะความฉลาดทางอารมณ์จะติดตัวนิสิตไปจนกระทั่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัวในอนาคตได้อย่างดีอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมนัสนันท์ หัตถศักดิ์⁽²⁶⁾ ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

ปัจจัยด้านสังคม จากการศึกษาพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมาก โดยพบว่านิสิตที่มีเพื่อนสนิทมาก นิสิตที่ไม่เคยทะเลาะกับเพื่อนหรือเคยทะเลาะกันเล็กน้อย และนิสิตที่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจได้ มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมสูงกว่านิสิตที่ไม่มีเพื่อนสนิทเลย นิสิตที่ทะเลาะกับเพื่อนบ่อยๆ และนิสิตที่ไม่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจได้ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการที่นิสิตอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อชีวิตมากกว่าวัยอื่นๆ อีกทั้งการที่นิสิตส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่หอพัก นิสิตจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ร่วมกับเพื่อน เช่น การรับประทานอาหาร การเรียน การทำงานอดิเรกและการทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยต่างๆ จึงอาจทำให้เพื่อนมีความสำคัญต่อนิสิตมาก ดังนั้นความสัมพันธ์กับเพื่อนจึงมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต เพราะการอยู่ร่วมกับเพื่อนจะช่วยฝึกทักษะทางสังคมให้แก่ นิสิต เช่น การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การรู้จักแบ่งปัน การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรู้จักให้อภัย ความรับผิดชอบ รวมไปถึงการมีแรงจูงใจในการทำสิ่งต่างๆ เนื่องจากวัยรุ่นมักชอบอยู่กับเพื่อนฝูงมากกว่าและชอบทำตามกลุ่มเพื่อน⁽³⁰⁾ ถ้านิสิตไม่มีเพื่อนสนิท หรือเพื่อนที่จะสามารถเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจได้เลย นิสิตก็จะขาดการสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญ เวลาเครียดหรือไม่สบายใจในเรื่องที่ไม่อยากระบายกับครอบครัว เพื่อนจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางสังคมที่ช่วยให้ นิสิตผ่อนคลาย ความเครียด ความคับข้องใจ และความไม่สบายใจต่างๆ ได้ เพราะอยู่ในวัยเดียวกันสามารถพูดคุยสื่อสารกันได้เข้าใจกว่าวัยอื่น รวมทั้งการมีบริบทของการเรียนและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเหมือนกัน จึงทำให้เพื่อนเข้าใจและเป็นที่ยอมรับแก่นิสิตได้ดี ส่วนเรื่องทะเลาะกับเพื่อน จากการศึกษาพบว่านิสิตที่ทะเลาะกับเพื่อนบ่อยๆมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่านิสิตที่ไม่เคยทะเลาะกับเพื่อนหรือทะเลาะกับเพื่อนเล็กน้อย ซึ่งอุมาพร ตรังคสมบัติ⁽⁶⁾ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ปัญหาเรื่องเพื่อนนี้หากไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว เด็กมักจะเกิดความสงสัยตนเอง คิดว่าตนเองไม่ดี เพื่อนจึงไม่ยอมรับ ในที่สุดปัญหานี้จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและอารมณ์ เด็กจะกลายเป็นคนเงิบ แยกตัว ขาดความเชื่อมั่น ไม่มีความสุข มีอารมณ์เศร้า ไม่อยากไปเรียน การเรียนแย่ลง และอาจทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมอื่นๆตามมา โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าว ในเด็กบางคนปัญหาเรื่องเพื่อนอาจทำให้เกิดความเศร้าเสียใจได้อย่างรุนแรงจนถึงขนาดอยากฆ่าตัวตายก็มี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนมีความสำคัญต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอังฉรา สุขารมณ และ อังศินันท์ อินทรกำแหง⁽²⁷⁾ ที่ศึกษา ประมวลและสังเคราะห์

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในประเทศไทย ในช่วง พ.ศ 2540-2547 พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความฉลาดทางอารมณ์

ภาวะสุขภาพจิต จากการศึกษาพบว่าคะแนนสุขภาพจิตของนิสิตมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม โดยจะเห็นได้ชัดเจนว่านิสิตที่มีคะแนนสุขภาพจิตสูงก็จะมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงไปด้วย รวมทั้งยังเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ได้มากกว่าตัวแปรอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัลลภา กิตติมาสกุล⁽²⁵⁾ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของบุคลากรทีมสุขภาพโรงพยาบาลอ่างทอง โดยพบว่าภาวะสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งจากความหมายของคำว่าสุขภาพจิตตามนิยามของกรมสุขภาพจิต (2537) ได้ให้ความหมายว่า สุขภาพจิต คือ สภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลมาจากการมองเห็น มองโลก รวมทั้งสามารถจัดการกับความคิด อารมณ์และการแสดงออกต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ภายใต้สภาพแวดล้อมและเวลาที่เปลี่ยนแปลง จากความหมายของความฉลาดทางอารมณ์และสุขภาพจิตเห็นได้ว่ามีความใกล้เคียงกันมาก โดยความฉลาดทางอารมณ์มองที่ทักษะและความสามารถทางอารมณ์ อันนำไปสู่สภาพที่แสดงถึงภาวะสุขภาพจิต⁽³¹⁾ ในคนที่มีสุขภาพจิตดี จะมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม รู้จักควบคุมอารมณ์ มีสัมพันธภาพที่ดี มีความสุขสงบสบายใจ มีแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จและเมื่อประสบปัญหาสามารถที่จะปรับตัวและหาทางแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นสุขภาพจิตจึงมีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Extremera N และ Fernandez-Bertronal P.⁽³²⁾ ที่ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับการทำนายสุขภาพจิต สุขภาพทางสังคมและสุขภาพร่างกายของนักศึกษา พบว่านักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความวิตกกังวลและซึมเศร้า น้อย และมีสุขภาพจิต สุขภาพทางสังคมและสุขภาพร่างกายที่ดี

เมื่อพิจารณาว่าเหตุใดตัวแปรต่างๆ ที่นำเข้ามาใน Multiple Linear Regression แล้วพอถึง Model สุดท้าย กลับไม่สามารถอธิบายความฉลาดทางอารมณ์ได้ มีแต่คะแนนสุขภาพจิตซึ่งสามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ได้มากที่สุด ก็อาจเกี่ยวข้องกับ Confounding effect กล่าวคือ ตัวแปรอื่นๆ นั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์โดยผ่านทางสุขภาพจิต และการที่สุขภาพจิตมีอิทธิพลมากกว่าตัวแปรอื่นๆ จึงทำให้ใน Model สุดท้ายตัวแปรอื่นๆ จึงไม่ Significance หรือไม่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ได้ และอาจเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ข้อคำถามบางข้อในดัชนีชี้วัดสุขภาพจิต (TMHI-15) นี้ มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อยู่แล้ว จึงอาจทำให้คะแนนสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามทั้งเรื่องของ

สุขภาพจิตและความฉลาดทางอารมณ์ก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวพันซึ่งกันและกันอยู่แล้ว เนื่องจากคนที่มีสุขภาพจิตดีย่อมมีความแจ่มใส เบิกบาน มีความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งก็คือมีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูง และคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงก็ย่อมจะมีการรู้จักแยกแยะอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์และจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดีตามมา ดังนั้นทั้งเรื่องสุขภาพจิตและเรื่องความฉลาดทางอารมณ์จึงควรพัฒนาไปพร้อมๆกัน

จากการศึกษานี้พบว่าปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตได้แก่ เพศ อายุ ภูมิฐานะ ลำดับการเกิด การมีหรือไม่มีโรคประจำตัว การเคยดื่มสุรา รายรับของนิสิต เกรดเฉลี่ยสะสม การปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาและปัจจัยด้านครอบครัว

ในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างนิสิตเพศชายและหญิง ที่จากการศึกษานี้พบว่าไม่แตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับGoleman (1998) (อ้างถึงในวีระวัฒน์) ⁽¹¹⁾ ที่กล่าวว่าโดยภาพรวมแล้วความฉลาดทางอารมณ์ของชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของมนัส นันท์ ⁽²⁶⁾ ที่ศึกษาพบว่านักศึกษาเพศชายและเพศหญิงนั้นมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และNicholas R. และ Scott D. Scheer ⁽²⁰⁾ ที่ศึกษาพบว่าวัยรุ่นเพศหญิงมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ

ในเรื่องของอายุนั้น จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมกับอายุของนิสิต พบว่าอายุและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งอาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นมีอายุต่างกันไม่มาก อายุจึงไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของNicholas R และ Scott D. Scheer ⁽²⁰⁾ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่น พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น

ในเรื่องของภูมิฐานะ ที่จากการศึกษานี้พบว่านิสิตที่มีภูมิฐานะต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Nicholas R และ Scott D. Scheer ⁽²⁰⁾ ซึ่งอาจเป็นเพราะภูมิภาคนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคล เนื่องจากในคนไทยในแต่ละภูมิภาคมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และการอบรมเลี้ยงดูไม่แตกต่างกันมากนัก และอาจเกี่ยวกับการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคเดียวกัน ดังนั้นนิสิตที่มีภูมิฐานะต่างกันจึงมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

ลำดับการเกิด จากการศึกษานี้พบว่านิสิตที่มีลำดับการเกิดต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของกัลยา นาคเพ็ชรและวรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว ⁽²⁴⁾ ซึ่งอาจเป็นเพราะลำดับการเกิดนั้นไม่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ แต่น่าจะเกี่ยวข้องกับวิธีการเลี้ยงดูมากกว่า ส่วนการมีหรือไม่มีโรคประจำตัว นั้นไม่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ อาจเป็นเพราะสุขภาพเป็นเรื่องที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม คนที่มีร่างกายไม่แข็งแรงหรือมี

โรคประจำตัวแต่อาจมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีสุขภาพจิตและความสัมพันธ์กับสังคมดี ก็อาจมีความฉลาดทางอารมณ์ปกติไม่ต่างจากคนที่มีความสุขแข็งแรง ไม่มีโรคภัยได้

ส่วนในเรื่องการเคย์คิมสุรานันพบว่านิสิตที่เคยและไม่เคยคิมสุรา มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Allan K.H. Pau และคณะ⁽¹⁶⁾ ที่พบว่านักศึกษา กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำมี การคิมสุราเป็นวิธีในการจัดการกับความเครียด ซึ่งอาจเป็น เพราะในสังคมของวัยรุ่นยุคใหม่ อาจมีการเลี้ยงสังสรรค์กันซึ่งมักมีสุราหรือเครื่องดื่มพวกแอลกอฮอล์ร่วมด้วย ซึ่งการเคย์คิมสุราอาจเป็นแค่การอยากทำตามเพื่อนหรือเพื่อการสังสรรค์ แต่อย่างไรก็ตามก็ควรมีการศึกษาในเชิงลึกในเรื่องนี้ต่อไป ส่วนเรื่องรายรับของนิสิต จากการศึกษาพบว่า รายรับไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอังจรา สุขารมณ และ อังสินันท์ อินทรกำแหง⁽²⁷⁾ ซึ่งพบว่าเรื่องรายได้หรือฐานะ มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์น้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะเรื่องรายรับของนิสิต เป็นเพียงปัจจัยภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภายในของตัวบุคคล

ส่วนเรื่องเกรดเฉลี่ยสะสม เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องของความฉลาดทางสติปัญญาหรือไอคิว จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมกับเกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิต พบว่าเกรดเฉลี่ยสะสมและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กัน การที่ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันแสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ต้องมีปัจจัยอื่นๆร่วมด้วย นั่นคือระดับความสามารถทางสติปัญญาหรือไอคิว ไม่ได้เป็นตัวกำหนดที่สำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นคนที่ไอคิวสูง ไม่จำเป็นต้องมีไอคิวสูง ส่วนคนที่ไอคิวสูง ก็อาจจะมีไอคิวไม่สูงก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับวีระวัฒน์ ปันนิตมาย์⁽¹¹⁾ ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ ว่าความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์กับเชาวน์ปัญญาไม่แน่นอนและสอดคล้องกับการศึกษาของกลยา นาคเพ็ชรและวรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว⁽²⁴⁾ ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์และความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยชั้นปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์

ในเรื่องของการปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหา จากการศึกษาพบว่านิสิตที่เคยปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหากับนิสิตที่ไม่เคยปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหามีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน โดยการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่ที่ไม่ปรึกษาอาจารย์จะให้เหตุผลว่าปรึกษาผู้อื่นดีกว่า แสดงว่านิสิตอาจมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่า จึงปรึกษาผู้อื่นแทนอาจารย์ เช่น ปรึกษาเพื่อน และนอกจากนี้นิสิตยังให้เหตุผลว่าสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ อาจเป็นเพราะนิสิตมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเอง จึงคิดว่าสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่กระหว่างอาจารย์กับนิสิตก็มีความสำคัญต่อความฉลาดทางอารมณ์มาก ซึ่งจากการศึกษาของอังจรา สุขารมณ

และ อังศินันท์ อินทรกำแหง⁽²⁷⁾ พบว่าความสัมพันธ์ที่ดีกับครู อาจารย์ มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นถือว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เพราะการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นของบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีขวัญกำลังใจดี มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น และมองโลกในแง่ดีมากขึ้น

ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว จากการศึกษาพบว่านิสิตที่มีปัจจัยด้านครอบครัวต่างกันมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Nicholas R. และคณะ⁽²⁰⁾ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่น โดยพบว่ารายได้ของครอบครัวและ ระดับการศึกษาของบิดามารดา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการที่นิสิตใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในมหาวิทยาลัย เพื่อนจึงอาจมีอิทธิพลต่อนิสิตมากกว่าครอบครัว อีกทั้งการที่นิสิตอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเริ่มมีความคิดเป็นของตัวเอง ให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นนิสิตอาจจะมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อน การทำงานอดิเรกต่างๆ รวมทั้งการทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตามครอบครัวก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ นิสิต เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการปลูกฝังเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ อุมพร ตรังคสมบัติ⁽⁶⁾ กล่าวว่าพ่อแม่เป็นแบบอย่างที่สำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก รวมทั้งครู อาจารย์และผู้ใหญ่คนอื่นๆ ก็จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของความฉลาดทางอารมณ์ด้วย แม้ว่าวัยรุ่นจะมีการตามเพื่อนมากกว่าวัยรุ่นอื่นๆ และเพื่อนจะมีอิทธิพลอย่างมากก็ตาม แต่การศึกษาวิจัยพบว่า หากเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่แล้ว เขาจะยึดถือแบบอย่างของพ่อแม่มากกว่าเพื่อน แต่หากความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีเด็กวัยรุ่นก็จะหันไปเชื่อและตามเพื่อนแทน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยนี้เห็นว่าปัจจัยเรื่องภาวะสุขภาพจิต การทำงานอดิเรก การทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยและการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต ซึ่งทางคณะทันตแพทยศาสตร์อาจนำข้อมูลนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แก่นิสิตต่อไป เช่น การใส่ใจเรื่องภาวะสุขภาพจิตของนิสิตมากขึ้น โดยอาจจัดให้มีการให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพจิต โดยเน้นการส่งเสริมให้นิสิตมีสุขภาพจิตที่ดี การจัดการกับความเครียดอย่างถูกวิธี รวมทั้งการจัดห้องแนะแนวเพื่อให้นักศึกษาเรื่องสุขภาพจิตแก่นิสิต และจัดให้มีหนังสือที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นิสิตได้ศึกษา การจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แก่นิสิต เช่น การออกค่ายอาสา การปลูกต้นไม้ การเล่นกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ในคณะควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้มนิสิตได้ซึมซับและเรียนรู้แบบอย่างที่ดีเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ต่อไป

2. ควรมีการสอดแทรกเรื่องความฉลาดทางอารมณ์เข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นปีแรกๆ และจัดให้มีตลอดทุกปีการศึกษา โดยอาจจัดรูปแบบการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม หรือการจัดเป็นกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นิสิตได้มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี สามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาและมีความสุขในชีวิต ตลอดจนสามารถนำความฉลาดทางอารมณ์ไปใช้ในชีวิตการทำงานการรักษาคู่บวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับปัจจัยอื่นๆที่น่าสนใจอีก เช่น บุคลิกภาพของนิสิต การจัดการความเครียด การปรับตัวของนิสิต รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิต รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สภาวะแวดล้อมในคณะและในมหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยอาจทำการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้นและจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แก่นิสิตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แก่นิสิต โดยทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการเลือกโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพแก่นิสิตต่อไป